

Cincér

Az év rovara

A HAVASI CINCÉR

- *A "római mamutpite"*

- *Szárazgyepek kezelése Máriahalmon*

- *Erdőszerkezet-átalakítás Szentmártonkátán*

tartalom

1

ZÖLD HÍREK
Havasi cincér

2

Szárazgyepek kezelése a
máriaalmi Natura 2000
területen

4

Erdőszerkezet-
átalakítás
Szentmártonkátán

6

Tűzijáték-tilalom
Tatán a vadludak
védelmében

7

Láp/bfürdő
- élménybeszámoló az
ócsai lápi ember túráról

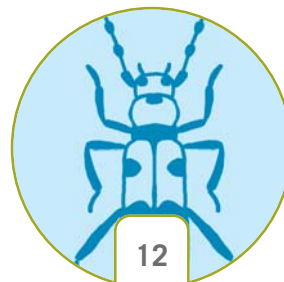
8

Programajánló

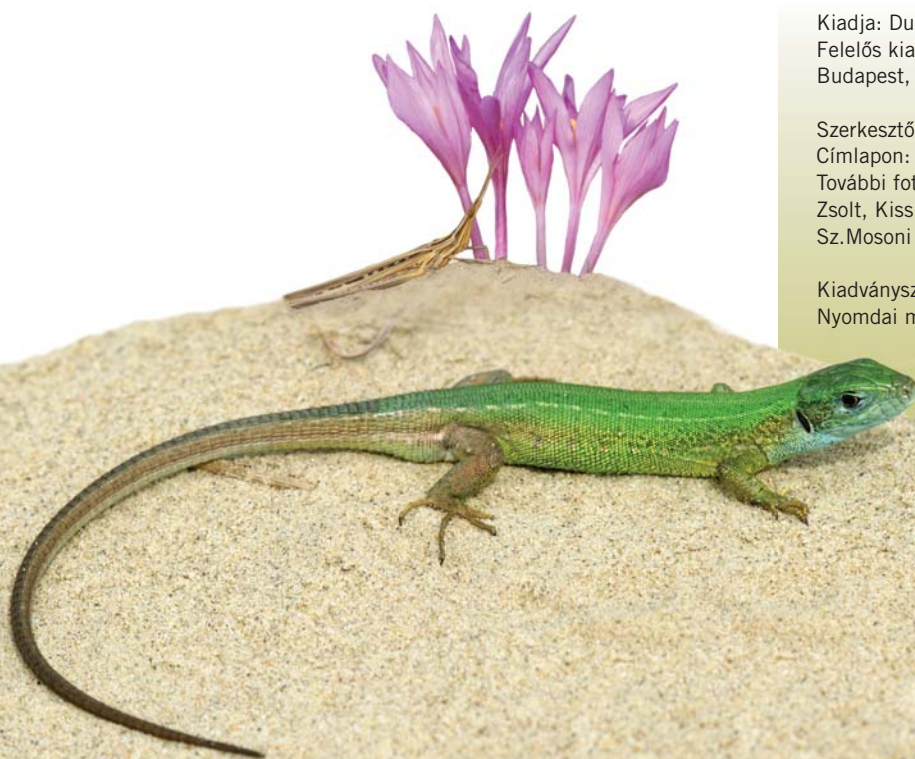
10

A „római mamutpite”
avagy a dunaalmási
kőpите-túrakörök

12

Cincér Kázmér

Kiadja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Felelős kiadó: Fűri András igazgató
Budapest, 2019

Szerkesztő: Előd Réka, Rezneki Rita
Címlapon: Pintér Balázs: havasi cincér
További fotók készítői: Csonka Péter, DINPI archívum, Kalotás
Zsolt, Kiss Gyula, Nádor-Virág Anikó, Potyó Imre, Rezneki Rita
Sz.Mosoni Dóra

Kiadványszerkesztés, illusztrációk: Kiss Maja
Nyomdai munkák: Center-Print Nyomda Kft, Debrecen

A lapszám megjelenését a Szárazgyepek megőrzése
Közép-Magyarországon című, LIFE12NAT/HU/001028
azonosító számú pályázat támogatta.

*Ingyenes terjesztésű kiadvány,
mely környezetbarát, újra-
hasznosított papírra készült.*

HAVASI CINCÉR

az év rovara 2019-ben

Szinte perzsel a nap július közepén a Börzsönyben. Fáradtan roskadunk le az erdészeti út mellett fekvő bükkkrakás árnyékába, körös-körül az erdő sötétzöld és csendes. Halk, de gyorsan rezgő szárnycsapásokra leszünk hirtelen figyelmesek: egy nagy, bogárforma lény hűz át felettünk, majd a farakáson landol. Hártyás szárnyát szárnyfedője alá hajtja, és apró, de gyors léptekkel eltűnik a törzsek között. Egy havasi cincért megpillantani életre szóló élmény.

A kifejlett bogár testhossza csupán 1,5–4 cm, hirtelen megpillantva azonban jóval nagyobbak tűnhet. Csápja ugyanis kétszer hosszabb lehet a testénél (a hímek esetében). Alapszíne fekete, de mindenütt sűrűn álló, rövid, kékeszürke szőr fedi, amely szinte teljesen betakarja. Színe kiváló rejtőszín, így a mozdulatlan bogár alig észrevehető a bükkfák kérgén.

Ez a csodálatosan szép bogár leginkább hegyvidéki bükkösökben, esetleg elegyes erdőkben, általában 300 és 2000 méter közötti tengerszint feletti magasságban fordul elő. A ritkás, nyíltabb állományokat, utak és tisztások szélét kedveli, fejlődése ugyanis részben napsütötte, szabadon álló holtfákhoz kötődik.

Magyarországon a havasi cincér védett, természetvédelmi értéke 50 ezer forint.

A hímek általában július első felében kezdenek repülni, a déli, meleg órákban a legaktívabbak. A nőstény a szájszerveivel, a csápjával és a tojócsöve érzékszerveivel tapogatja ki a peterakásra legalkalmasabb helyet, petéit aztán egyenként a kéreg repedéseibe helyezi. A lárvák a kikelésük után mélyebbre (4–10 cm mélyre) rágják magukat a fába, és ott 2–4 évig fejlődnek; imágóként csupán pár hétig élnek.

Ezt a gyönyörű rovarot erősen veszélyezteti a természetes módon kidőlt, megsérült vagy beteg fák eltávolítása, mert ilyenkor a lárváknak táplálékul szolgáló holtfák eltűnnek az erdőből. A nőstények szívesen petéznek a felhalmozott bükk farakásokba, ezért figyelni kell arra, hogy a fát még peterakás előtt szállítsák el, mert a peték megsemmisülnek a fafeldolgozás során.

A havasi cincér a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság címerállata, 2019-ben pedig az év rovarává választották.

Tarjányi Nikolett

SZÁRAZGYEPEK KEZELÉSE A MÁRIAHALMI NATURA 2000 TERÜLETEN

A Natura 2000 hálózat

Az Európai Unióhoz való csatlakozás pillanatától Magyarországra is érvényes uniós direktívák közé tartozik a Madárvédelmi Irányelv és az Élőhelyvédelmi Irányelv. Ezek értelmében hazánk köteles volt az ország területén megtalálható, közösségi jelentőségű természetes élőhelyek, valamint állat- és növényfajok védelmében kijelölni a Natura 2000 hálózat részét alkotó területeket.

Az európai közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok (ún. jelölő élőhelyek és fajok) kedvező természetvédelmi helyzetét a természeti adottságok mellett sok esetben a területen folyó gazdálkodás alakította ki és őrizte meg a mai napig. A Natura 2000 területeken a rezervátumszerű védelem helyett a társadalmi, kulturális, gazdasági és természetvédelmi érdekek összehangolása kerül előtérbe, amelyben különösen hangsúlyos szerepet kap a hagyományos gazdálkodási formák folytatása, a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 hálózatba tartozó területre ún. Natura 2000 fenntartási terv készül, amelyben részletezik az egyes területek természetvédelmi értékeit, célkitűzéseit, és előírásokat fogalmaznak meg a természeti értékek fenntartása érdekében. Fontos megjegyeznünk, hogy ezek a tervek nem kötelező érvényűek, betartásukat nem ellenőrzik, nem szankcionálják. A természetvédelmi szakemberek számára azonban meghatározó dokumentumok, mert területenként egyedi információkat és az ott előforduló élőhelyek alapján meghatározott kezelési javaslatokat tartalmaznak. A Natura 2000 területek nagy részére elkészült már a fenntartási terv, a közeljövőben pedig várható a továbbiak megalkotása is. Az elkészült fenntartási tervek az állami természetvédelem hivatalos honlapján érhetők el (www.termeszetvedelem.hu).

A pályázat keretében végzett kezelések

A Szárazgyep LIFE pályázat egyik projektterülete Máriahalom és Gyermely közigazgatási területén helyezkedik el, és az Epöli szarmata vonulat elnevezésű, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen található. Ez a vonulat Komá-

piros kígyószisz

Az Epöli szarmata vonulat Natura 2000 terület

rom-Esztergom megyében 8 települést érint, és nevét az alapkőzetet adó, kb. 13–16 millió évvel ezelőtt keletkezett szarmata kori mészkőről kapta.

Ezen a projektterületen több jelölő szárazgyepi élőhelytípus, illetve ezekhez kötődően két jelölőfaj, a piros kígyószisz és a leánykőkörscin állománya is megtalálható.

A területre vonatkozó Natura 2000 fenntartási terv egyik elsődleges célkitűzése a jelölő szárazgyepi társulások természetes fajkészletének és szerkezetének megőrzése és fejlesztése. A terület kezelése szempontjából a mára jelentős kiterjedést elért zárt cserjések visszaszorítása, illetve átalakítása volna a legfontosabb feladat, ezek ugyanis korábban legeltetett sztyepprétek helyén alakultak ki. Szintén fontos volna a tájidegen fafajok alkotta állományok őshonos fafajokra történő lecserélése, valamint a gyepekben megjelenő inváziós fajok visszaszorítása. A terv kiter arra is, hogy a gyepeket jelentősen károsító terepmotorozás és quadozás visszaszorítása érdekében a Natura 2000 területen javasolt az utakat a közforgalom elől elzárni, a behajtást engedélyhez kötni. A területet a siklóernyőzők hagyományosan starthelyként használják. A konfliktusok elkerülése érdekében fontos a felelős személyek és a starthely pontos kijelölése. A lovas és kerékpáros nyomvonalak kijelölése csak meglévő, helyrajzi számmal rendelkező földutakon lehetséges.

A fent ismertetett célok elérése érdekében mintegy 6,5 hektáron szorítjuk vissza a szárazgyepekről a cserjéket, elsősorban a galagonyát, kőkényt, fagyalt, veresgyűrű somot,

vadrózsát. Emellett az inváziós fajoktól (elsősorban az akác-tól) is megszabadítunk kb. 4 hektárt.

*Schrett Andrea,
projektmenedzser*

A Szárazgyeppek megőrzése Közép-Magyarországon című, LIFE12NAT/HU/001028 azonosító számú pályázat keretében 9 projektterületen zajlanak élőhelyreállítási munkálatok szárazgyepterületeken.

leánykőkörscin

ERDŐSZERKEZET-ÁTALAKÍTÁS SZENTMÁRTONKÁTÁN

A szentmártonkátai lőtér 2017. júniusban, az inváziós növények eltávolításának befejeztével. A selyemkórók a pontszerű vegyszeres kezelésnek köszönhetően eltűntek, az akácokat pedig visszaszorítottuk az erdőrészek határáig. Ez volt a kiindulási állapot az erdőszerkezet-átalakítás megkezdése előtt

A Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (DINPI) 2016–2018 között jelentős élőhely-helyreállítási munkákat hajtott végre a szentmártonkátai lőtéren. Az akció során a DINPI az Európai Unió kiemelt jelentőségű védett élőhely-típusai közé tartozó Pannon homoki gyepek kb. 23 hektárnyi területét tisztította meg az agresszíven terjeszkedő inváziós növényfajoktól, elsősorban a fehér akáctól, a nyugati ostorfától, valamint a lágyszárú selyemkórótól. A gyepterületekhez kötődő védett növény- és állatfajok így fellélegezhettek, a közvetlen beerdősülés és gyomosodás veszélye egyelőre elmúlt. Azonban a területet több irányból is olyan erdőfoltok veszik körbe, melyek a fent említett idegenhonos fafajokból állnak, folyamatos visszaterjedési veszélyt jelentve a korábban megtisztított gyepekre.

A munkálatok a Szárazgyepek megőrzése Közép-Magyarországon című LIFE+ Nature pályázat keretében valósultak meg a Natura 2000-es besorolású szentmártonkátai lőtér területén.

A szentmártonkátai lőtér 2015. júniusban, az inváziós növények eltávolításának megkezdése előtt egy évvel, jelentős selyemkóró-borítással

Ennek megelőzése érdekében a DINPI 2018–2020 között úgynevezett fafajcserés erdőszerkezet-átalakítást hajtott végre kb. 12 hektáron. A munkákat a szinte csak idegenhonos fafajokból (elsősorban akác, kisebb részben nyugati ostorfa, zöldjuhar és kései meggy) álló állomány teljes eltávolításával – beleértve a gyökereket is – kezdtük. Erre a területen korábban megtalálható, egyeduralkodó inváziós fajok nagyon erős tuskó- és gyökérsarjadási képessége miatt feltétlenül szükség van. A teljes talaj-előkészítés drasztikus beavatkozást jelent egy terület élővilágába, ezért védett területen csak indokolt esetekben alkalmazzák. A munkavégzés során a laikus szemlélő számára lehangoló látvány velejárója az ilyen kivitelezéseknek. Sajnos ez az ára annak, hogy a későbbiekben egy egészségesebb, a helyi termőhelyi viszonyokhoz jobban alkalmazkodó, az itt honos növény- és állatvilág számára sokkal megfelelőbb ökológiai körülményeket biztosító erdő alakulhasson ki.

A következőkben vegyük sorra a legfontosabbakat azokból az előnyökből, amelyekért érdemes ekkora „pusztítást” végezni. Az egyik ilyen jelentős változás lehet az erdő talajtápanyag háztartásának kedvező változása. Sokak számára ismert, hogy az akác gyökereiben nitrogénygyűjtő baktériumok élnek, melyek a nitrogén erős feldúsulását okozzák a talaj felső, lágyszárú növények által használt részében. Ez a legtöbb őshonos növény számára élehetlenné teszi a területet, és csak néhány nitrofil gyomnövény marad meg rajta, radikálisan lecsökkentve ezzel a természetes fajkészletet. A zárt akácállomány lecserélésével és az új, több helyen tisztásokkal tarkított erdőfoltok kialakulásával fokozatosan térnek majd vissza a területre reményeink szerint olyan védett fajok is, mint a homoki cickafark, a homoki vértő, a kései szegfű vagy a homoki báránypirosító.

Manapság egyre kevésbé elhanyagolható szempont, hogy az őshonos fafajok (mezei juhar, vadkörte, vadalma, kocsányos tölgy, hazai nyarak) a szintén őshonos cserjefajokból (pl. kökény, vadrózsafajok, galagonya) álló erdőszegéllyel együtt sokkal változatosabban és kiegyensúlyozottabban kínálnak nektárt és virágport a beporzó rovarok számára, mint a többnyire elegyetlen akácos. Ez utóbbi vitathatatlanul kiváló méhlegelő – az év nagyjából három-négy hetében –, előtte és utána viszont nem nyújt szinte semmit. Ez leginkább a méhészeknek kedvező, mert évről évre kiszámíthatóan, viszonylag kis területen, és nagyon rövid idő alatt igen nagy mennyiségű nektárt lehet gyűjteni. Ezzel szemben a változatos erdő, kiegészülve a gazdagon virágzó környező gyepes területekkel, ugyan szerényebb intenzitással, de tavasztól őszig folyamatosan el tudja látni táplálékkal ezeket a fontos rovarokat.

Kiss Gyula, projektvezető

homoki báránypirosító

*Teljes talaj-előkészítés
után elültetett őshonos
facsemeték 2019.
áprilisban*

TŰZIJÁTÉK-TILALOM TATÁN A VADLUDAK VÉDELMEBEN

A tatai Öreg-tó a vadludak európai szinten is egyik legjelentősebb téli gyülekezőhelye, ám a szilveszteri tűzijátékok hosszú évek óta az egyik legnagyobb veszélyeztető tényezőt jelentették számukra. A tavon megpihenő sokezernyi vadlúd nagy része rendszerint elmenekül ezen az éjszakán, és sokszor hetekig is eltart, mire visszamerészkednek, de már jóval kisebb számban.

A ramsari egyezmény által is védett tó és az itt telelő több tízezer vízimadár nyugalma érdekében Tata Város Önkormányzata merészet lépett, és olyan rendeletet alkotott, melynek értelmében november 1. és február 28. között megtiltotta mindazon pirotechnikai termékek használatát, amelyek nagy fény- és hanghatással járnak. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület aktivistái által indított, majd a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesület és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által is támogatott civil kezdeményezéshez több mint 3 ezer aláíró csatlakozott, nemcsak a városból, hanem (online formában) az ország számos településéről is. A kezdeményezést a város képviselő-testülete egyhangúlag támogatta, és rendeletben tiltotta meg a tűzijátékok használatát november 1. – február 28. között a város csaknem teljes belterületén és külterületének egy részén. Tatán egy másik civil kezdeményezésre is sor került ezen az éjszakán: csillagszórós óév búcsúztatóra invitálták a város főterére azokat a városlakókat, akik az éjjelt immár nem tűzijátékokkal töltik, de mégis a szabadba kíváncsiak.

nagy lilik

A jó hangulatú, zenés eseményen több százan vettek részt, forralt bort és csillagszórókat osztogattak.

Szokatlanul csendesen teltek ezek a napok, holott az előző években ilyenkor már rendszerint durrogások zavarták meg a város és a tó nyugalma. A szilveszter éjszaka csendjét csupán egy-egy illegálisan használt petárda tompa puffanása zavarta meg, és mindössze egy-egy városszéli tűzijáték fénye látszott. Éjfélkor aztán mégiscsak elkezdődött némi tűzijátékozás, de ez a korábbi évek szintjét meg sem közelítette. Az óvatosságukról ismert vadludak negyed óra elteltével kezdtek el kirepülni az Öreg-tóról, de jellemzően csak kisebb csapatokban. A többség az első riadalom után visszaszállt a tó vizére.

Az új év első napján végzett felmérések tanúsága szerint az előző napi 23 ezer vadlúdból több mint 13 ezer maradt a tavon, amire hosszú évek óta nem volt példa. Erre az elmúlt 30 év alatt mindössze 3 ízben került sor. Tata így a helyi öszszefogás eredményeként a „vadludak városa” maradhatott.

Musicz László

LÁP/BFÜRDŐ

– élménybeszámoló az ócsai lápi ember túráról

Minden év márciusában az Ócsa környéki lápréteken, égerláperdőben gumicsizmás túrán vehetnek részt az érdeklődők.

A programon a Duna–Tisza köze hajdan kiterjedt lápterületének egyik utolsó maradványfoltját barangolhattuk be közösen. A túra egyben egy kicsit időutazás is volt: túra-vezetőnk, Nagy István természetvédelmi őr mesélt nekünk a régi lápi emberek szabad életéről, a környező falvak gazdálkodásáról. Megtudhattuk, hogyan hasznosították és hogy éltek együtt az itt élők a természeti környezettel. A régi paraszti gazdálkodás már nem tér vissza, de a lápi élőhelyek számára érdemes lenne újra nagyobb teret engedni, a további csökkenésüket pedig meg kell akadályozni. A klímaváltozás, a globális felmelegedés és a szélsőséges csapadékoszlás egyre nagyobb kihívások elé állítja mind a mezőgazdaságot, mind a természetvédelmet. A lápterületeken lévő vastag tőzegmoharéteg a csapadékosabb időszakokban szivacs-ként gyűjti magába a vizet, amelyet lassan, egyenletesen enged ki magából. Ezáltal segít raktározni, és ami még ennél is fontosabb, kiegyenlíteni az egyre ritkábban, de egyre hevesebb zivatarok formájában érkező csapadékot.

Védjük meg ezért együtt a lápokot, vizes élőhelyeinket!

Látogatóként különleges élményt nyújt ez a terület, a program egyik résztvevője, dr. Majoros Imre így írt a túráról:

„Március 16-án Ócsán egy csudajó programon vettünk részt (A lápi ember nyomában). Köszönjük. Az emberek – élükön Nagy István vezetővel – kiválóan és szakszerűen teljesítettek. Feleségemmel a pótlistáról jutottunk el a túrára.

A helyről, legalábbis a nyilvánosan fellelhető részokről már van/volt fogalmunk. Mindig is nagyon tetszett.

Ez a program azonban különleges. Családunk nagy természetbarát, feleségemmel (ha nem is nagyon sok) néhány nemzeti parkban jártunk már. Voltunk Floridában, Ausztráliában, Európa több helyén – jelesül Észtországbán. Ez a program a maximum szinten van! Különlegességek, érdekességek várnak a látogatóra, és van egy specialitása. A láp. Pontosabban mozgás a lápon. Ez annyira eltér a hétköznapoktól, hogy már maga a létezés ebben a közegben teljesen igénybe vesz. Mindez egyáltalán nem tolatódó, ám nagyon informatív szakmai vezetéssel megspékelve! Ez az igazi kikapcsolódás! Valami hasonlót véltem felfedezni az egyik látogatótársam véleményében a túra záróbeszélgetésén. A hölgy megemlítette, hogy ez nemcsak fizikailag, hanem pszichésen is megmozgatott bennünket. Szerintem is nagyon komplex hatás a hétköznapi közegtől eltérve hosszasan és intenzíven mozogni. És még egyszer: Nagy István úgy vezette ezt a túrát, ahogy azt kell!

*Köszönjük! Üdvözlettel,
dr. Majoros Imre”*

Május

Június

Május 18. szombat 9:00-13:30, Ócsa

FÜBEN-FÁBAN – Gyógynövényismereti túra

Komsa Ildikó fitoterapeuta vezetésével ismerkedés a láprétek tavaszi gyógynövényeivel. A túra 12 éves kortól ajánlott.

Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Kormos Rebeka, +36 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpi.hu

Május 18., szombat 17:30-20:00, Pilisszentiván

A pilisi len nyomában – Naplemente az Iváni-hegyen

A túra alkalmával megismerkedünk a gerinc egyedülálló növény- és állatvilágával (pl. pilisi len, István király-szegfű), miközben gyönyörködünk a táj szépségeiben. Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 1500 és 750 Ft/fő

☛ Tóthné Becsei Katalin, +36 30 511 1802, pilisilen@dinpi.hu

Május 25., szombat 9:00-13:00, Tápióság

Magamutogató különlegességek a Nagy-réten

A Tápióság határában elterülő Nagy-rét messze földön híres tavaszi virágpompájáról. Túránkon olyan növényritkaságokra bukkanhatunk, mint a mocsári kosbor, a szibériai nőszirm, vagy a fehér zászpa. Előzetes bejelentkezés szükséges!

☼ 1500 és 750 Ft/fő

☛ Vidra Tamás, +36 30 663 4650, tapio@dinpi.hu

Június 8., szombat 11:00-12:30, Budapest

KÖRNYEZETVÉDELMI VILÁGNAP a Sas-hegyen

Az élhető és fenntartható környezet nem csak az állatok és növények túlélésének záloga, az embernek is szüksége van a természet megtartó erejére – a környezetvédelmi világnap alkalmából ez a gondolat adja tanösvény túránk alapját.

☼ 1200 és 900 Ft/fő

☛ Csóka Szilvia, +36 30 408 4370, sashegy@dinpi.hu

Június 8., szombat 18:00-21:00, Naszály

Fülemülék éjszakája

Az este folyamán az érdeklődők megismerkedhetnek a fülemülével, befeledkezhetnek az éjszakai állathangok világába, madárgyűrűzési bemutatókon pedig különböző madarakkal találkozhatnak testközelből. Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Bátky Gellért, +36 30 583 8636, batkyg@dinpi.hu

Június 8., szombat 16:00-19:00, Budapest

JÓKAI KORA, JÓKAI BORA – Borkóstolóval egybekötött irodalom- és kerttörténeti est

Beszélgetünk irodalomról, természetről és persze borról.

Vendégborászatunk borait Jókai préházának pincéjében kóstoljuk. Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 3000 Ft/fő

☛ Kővári Anita, +36 30 663 4670, rendezveny@dinpi.hu

Június 17-22. között 20:30-22:00, Pilisszentiván

A VILLANCSÓK NYOMÁBAN

– Éjszakai túra a csillagos égbolt alatt

A túra alkalmával a Pilisszentivánon található Jági tanösvényt járjuk be, azonban rendhagyó módon nem nappal, hanem este. Erdei sétánk alkalmával jó idő esetén az erdők eleven mécsesével, a szentjánosbogarakkal is találkozhatunk.

Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Tóthné Becsei Katalin, +36 30 511 1802, pilisilen@dinpi.hu

Június 7-16. vagy 24-30. között több alkalommal

19:00-22:00, Agostyán

ÉGI-FÖLDI LÁMPÁSOK KÖZÖTT

– Szentjánosbogarak és csillagok a Gerecsében

Éjszakai felfedező sétánk során bejárjuk a kanyargó Árendás-patakot szegélyező őserdőmaradvány legrejtettebb részeit, hallgatjuk a rejtelmes állathangokat és körülöttünk megjelennek a szentjánosbogarak, az égen pedig a csillagok...

Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Czumpf Attila, +36 30 663 4651

Június 22., szombat 20:00-22:00, Ócsa

SZENT IVÁN-ÉJI HANGULATBAN – éjszakai túra

Alkonyat után a Selyem-réti tanösvényen megfigyeljük, hogyan változik meg az érzékelésünk sötétedés után.

Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Kormos Rebeka, +36 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpi.hu

Június 29., szombat 8:30-13:30, Nagykáta

Mezítláb a Felső-Tápióban

Túránkon egy alföldi vízfolyást ismerhetünk meg: hódrágtá fák, szitakötők tánca, sekély, akár több kilométeren keresztül gázolható szakaszok. Előzetes bejelentkezés szükséges!

☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Németh András, +36 30 236 8351, nemetha@dinpi.hu

Július

Augusztus

Július 5., péntek 18:00-23:00, Szár

Égbolt vagy fénybólt?

A lakott területektől távol tudjuk a sötét égboltot szemügyre venni. A túrán kézi távcsöveket és csillagterképeket használunk – ezek segítségével bárki meg tudja figyelni a nyári Tejút sok szép látnivalóját és érdekességét! Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Klébert Antal, +36 70 330 3854, kleberta@dinpi.hu

Július 13., szombat 11:00-12:30, Budapest

A Sas-hegy hüllői

Fali gyíkok, zöld gyíkok, fűrgye gyíkok és Magyarország leghosszabb siklója a kaszpi haragossikló is mind élnek a Sas-hegyen, kis türelemmel és szerencsével a túrán személyesen is meggyőződhetünk róla. ☼ 1200 és 900 Ft/fő

☛ Csóka Szilvia, +36 30 408 4370, sashegy@dinpi.hu

Július 13., szombat 20:00-22:00, Királyrét

ESTI RÁKÁSZAT Királyréten a Duna-Ipoly Nemzeti Parkban

Egy világszinten ritkuló tízlábú rákfaj után eredünk. Miután a kövi rák éjszaka keresi táplálékát, így nekünk is naplemente után kell lámpákkal felvértezve „rákászkodnunk”. Előzetes bejelentkezés szükséges!

☼ 2200 és 1200 Ft/fő ☛ Sevcsik András, +36 30 238 0063, +36 27 585 625, hiuzhaz@dinpi.hu

Július 13., szombat 9:00-12:00, Dinnyés

Madárroptetés a Madárdal tanösvényen

Ezen a szép délelőttön „madarat lehet fogatni velünk”. Részt vehetünk a madarász tábor életében és mindenki elengedhet legalább egy gyűrűs madarat. Előzetes bejelentkezés szükséges!

☼ 1500 és 750 Ft/fő

☛ Fenyvesi László, +36 30 663 4630, fenyvesil@dinpi.hu

Július 26., péntek 19:30-0:00 (opcionális), Királyrét

DENEVÉRHÁLÓZÁS Királyréten a Duna-Ipoly Nemzeti Parkban

A hálózás remek lehetőség a különböző denevérfajokkal való találkozásra. A program a királyréti Hiúz Házban a kiállítás megtekintésével kezdődik. Előzetes bejelentkezés szükséges!

☼ 2200 és 1200 Ft/fő ☛ Sevcsik András, +36 30 238 0063, +36 27 585 625, hiuzhaz@dinpi.hu

Augusztus 1., csütörtök 9:00-12:00, Székesfehérvár

Isten éltesse a Boglárkákat!

Túránkon Boglárka-nap alkalmából a lepkék, de főként a sötét és vérfű hangyaboglárkák nyomába eredünk. ☼ ingyenes

☛ Staudinger István, +36 30 663 4629, staudinger@dinpi.hu

Augusztus 10., szombat 19:30-22:30, Budapest

Szent Lőrinc könnyei, a Perseidák

Szürkületkor induló túránk keretében bemutatjuk a Sas-hegy különleges flóráját és faunáját, miközben szemtanúi leszünk annak, hogyan burkolóznak fényárba Budapest híres épületei. Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2200 és 1200 Ft/fő

☛ Csóka Szilvia, +36 30 408 4370, sashegy@dinpi.hu

WWW.DUNAIPOLY.HU

 FACEBOOK.COM/DUNAIPOLY

REGISZTRÁLJON ELEKTRONIKUS
HÍRLEVELÜNKRE!

További információ: www.dunaiopoly.hu
A programok változtatásának jogát fenntartjuk.

Indul az online jegyelővétel!

Sorban állás helyett:

2019 májusától már a barlangjainkba és látogatóközpontjainkba is megveheti jegyét kényelmesen, az otthonából.

jegymester.hu

Biztosítsa be előre helyét szakvezetési túráinkra is a jegymester.hu portálon keresztül!

☼ Részvételi díj (sorrendben: teljes árú, kedvezményes, csoportos/családi részvételi díjak) ☛ Kapcsolat, bejelentkezés.
Kérjük, munkatársainkat munkaidőben hívják!

A „RÓMAI MAMUTPITE”, avagy a DUNAALMÁSI KŐPITE-TÚRAKÖRÖK

PILE, mert...

A Kőpíte-hegy a jellegzetes lepényszerű, sült tésztára (pitére) emlékeztető alakjáról kapta a nevét. Mivel oldalában évezredek óta kőbánya működött, piteformája egyre jellegzetesebbé vált, így kapta nevét még évszázadokkal ezelőtt.

MAMUT, mert...

A tanösvény területéről számos őselet került elő, köztük az egyik legnevezetesebb a mintegy 2,5 millió éve itt élt déli mamut, melynek több fogtöredéke is napvilágra került a múlt századi ásások nyomán. Az impozáns méretű déli mamut a mai afrikai elefántnál jóval nagyobb méretű volt. Csordái feltehetőleg az itt fakadó forrásokhoz jártak inni.

Őrlőfogai, illetve ezek lenyomatai a Les-hegy kőbányáiból, az Ördögkéz-sziklából, illetve a Kőpíte melletti kőfejtőkől és a lila útvonal melletti bányából is előkerültek. A mamutfogak a terület fő geológiai értékét adó édesvízimészke-rétegekből kerültek elő. Ez a mészkő az egykori forrástevékenység révén keletkezett; Tata környékén jelenleg is zajlik ez a kőzetképződési folyamat.

mamutfog

lítására jó minőségű utat is kellett építeni, melynek mintegy 2 km (!) hosszú szakasza a tanösvényen, a lábunk alatt fut. A rómaiak fejlett útépitési technikáját bizonyítja, hogy a dunaalmási kőfejtőkhöz vezető római út még közel kétezer esztendő elteltével is kiválóan használható. Az időtállóság két kulcsa a megfelelő alapozás és a jól megtervezett vízvezetés. Ott, ahol az utak időszakos vagy állandó vízfolyásokat kerestek, megfelelően méretezett átereszeket alakítottak ki, melyek megfigyelhetők ma is.

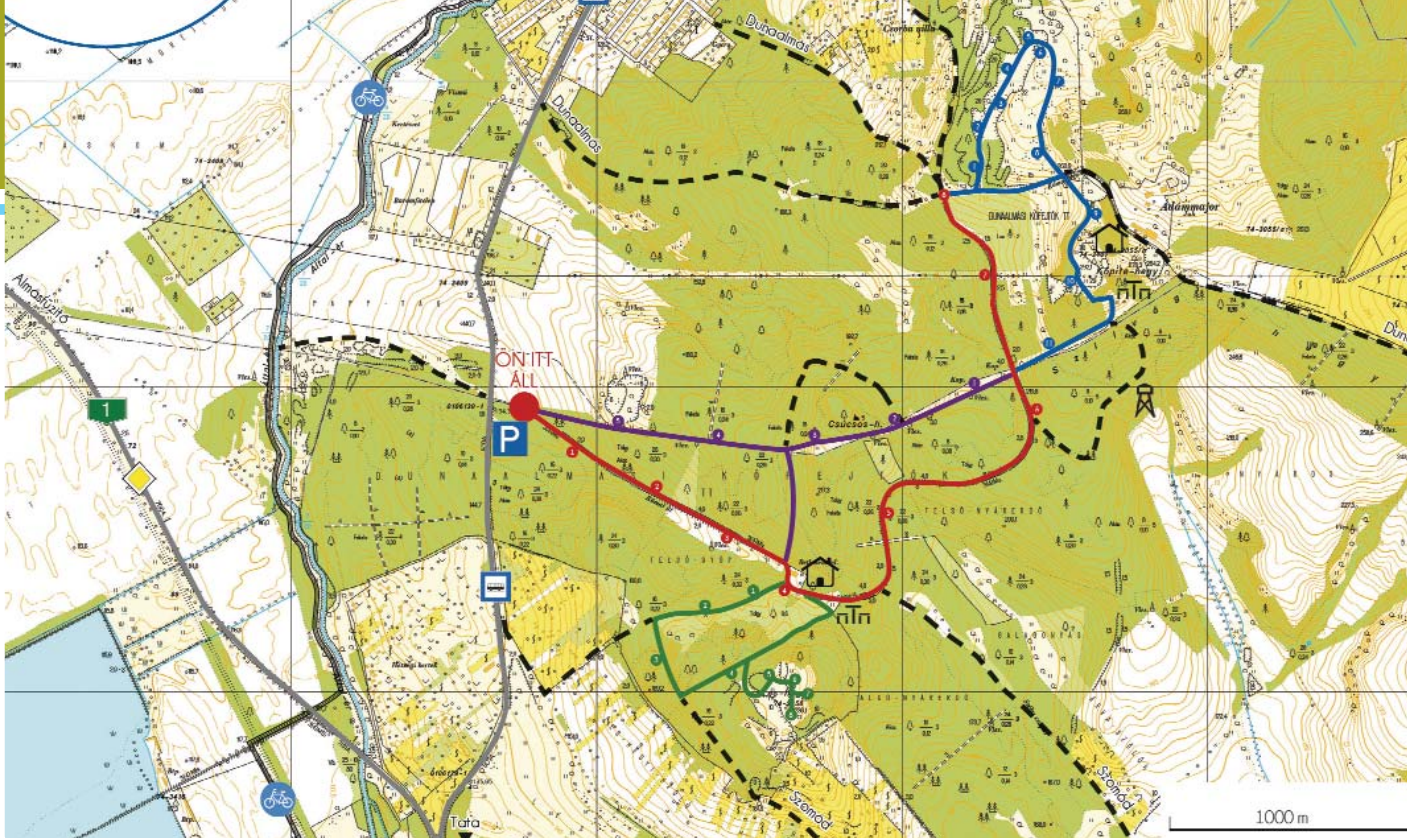
római kori vízátersz

kőfejtők sora

RÓMAI, mert...

Az ókori Római Birodalom egyik erődvárosa, Brigetio, azaz a mai Komárom közelében járunk. Az ókori város katonai objektumainak, szentélyeinek, amfiteátrumának, vízvezetékének, fürdőinek és padlófűtéses lakóházainak kiépítése rengeteg követ igényelt. Ezek túlnyomó részét pedig innen, a Kőpíte- és a Les-hegy kiváló, könnyen formálható édesvízi mészkövéből bányászták az I–IV. század között. A kő szál-

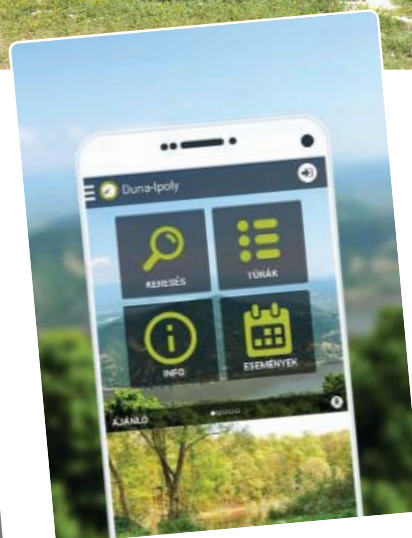
A dunaalmási Kőpité-túrákörök tanösvény Tata, Dunaalmás, Szomód és Dunaszentmiklós felől egyaránt megközelíthető. A Kőpité négy, egymásba fonódó túrákőrének teljes hossza 9,3 km, amely helyenként meredek vagy lépcsőkkel tarkított szakaszokból áll. Leginkább gyalog járható végig, egyes szakaszai azonban kerékpárral és babakocsival is bejárhatóak.

A tanösvény legmagasabb pontját jelentő Kőpité-hegy tetején egy esőbeálló és pihenőhely is várja a látogatókat.

A tanösvényhez túrafüzet is készült, amely letölthető a DINPI honlapjáról.

A tanösvény megismerését az ingyenesen letölthető mobilapplikáció segíti. Az egyes állomásokat számozott faoszlopok jelzik, ezeken a helyeken érdemes megállni és szétnézni, miközben meghallgatjuk az információkat.

*Sz. Mosoni Dóra
projektkommunikációs
munkatárs*

Cincérek kavalkádja

A havasi cincér nem véletlenül nyerhette el idén az év rovara kitüntetető címet, hiszen a cincérek viszonylag nagy méretükkel, hosszú csápjakkal, és látványos kitinpáncéljukkal általában igen mutatós állatok.

Ismerj meg néhányat közülük! Radd sorba a betűket a cincérek nevében, majd párosítsd össze a rajzukkal!

1.

- sárgafarú **RADÁZS** ..... cincér
- PAMÉZS** ..... cincér
- VAHASI** ..... cincér
- SZÁGY** ..... cincér
- nagy **SŐH** ..... cincér

2.

3.

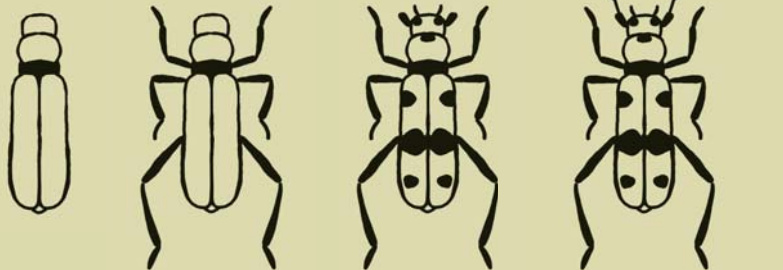

4.

5.

Rajzoljunk
cincért!

Kösd össze
a havasi cincér angol, francia,
német, szlovák és olasz nevét
a megfelelő zászlókkal!

rosalia longicorn

rosalie des Alpes

alpenbock

cerambice del faggio

fuzáã alpský

A megoldásokat küldd el e-mailben, neved és címed pontos feltüntetésével!
A helyes megfejtők között ajándékokat sorsolunk ki.

E-mail címünk: reznekir@dinpi.hu, beküldési határidő: 2019. június 30.

Előző számunk megfejtése: vörösfülű ékszerteknős

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

1. Hiúz Ház (Királyréti Erdi Iskola és Látogatóközpont) Királyréti tanösvény
2. Pál-völgyi- és Mátyás-hegyi-barlang, Budapest
3. Szemlő-hegyi-barlang, Budapest
4. Alcsúti Arborétum, Alcsútdoboz
5. Dinnyési-fertő és Madárdal tanösvény, Dinnyés
6. Ócsai Tájház, Selyem-réti és Turján tanösvény, Ócsa
7. Kökőrcsin Ház és Strázsa-hegyi tanösvény, Esztergom
8. Pilisi Len Látogatóközpont, Jági és Nagyszénás tanösvény, Pilisszentiván
9. Sas-hegyi Látogatóközpont, Budapest

Jókai-kert

Írófejedelmünk egykori nyári rezidenciáján változatos programokat kínálunk gyerekeknek, felnőtteknek, bor-, irodalom- és természetkedvelőknek.

Látogatható: március 15.- október 31.
hétfőtől péntekig 8:00-18:00,
hétfőig: 10:00-18:00.

Cím: 1121 Budapest, Költő u. 21.

Információ: Kővári Anita, +36 30 663 4670

E-mail: kovaria@dinpi.hu

www.dunaipoly.hu

Hiúz Ház - Erdi Iskola és Látogatóközpont Királyréten

Erdi iskolánkban iskolai és óvodai csoportoknak szállással egybekötött változatos programokat biztosítunk. A helyszínen interaktív kiállítás és tanösvény is várja az érdeklődőket.

Látogatható: H-Cs csak csoportoknak, bejelentkezéssel.

P 9:00-15:00, Szo-V és munkaszüneti napokon 9:30-16:00.

A tanösvény szabadon bejárható.

Cím: 2624 Szokolya, Királyrét

Megközelítés: Kismarosról Erdi vasúttal vagy Volánbusszal.

Információ: +36 27 585 625 vagy +36 30 238 0063

E-mail: kiralyret@dinpi.hu vagy hiuzhaz@dinpi.hu

www.dunaipoly.hu

Pilisi Len Látogatóközpont

A Látogatóközpont felújítás alatt áll, a kiállítás a felújítás idejéig nem látogatható. A Nagy-Szénás és a Sisakvirág tanösvény bejárásához szakvezetés, a Jági tanösvény bejárásához természetvizsgáló hátizsák igényelhető.

Látogatható: előzetes bejelentkezés alapján egész évben

Ideiglenes cím: Német Nemzetiségi Tájház,
2084 Pilisszentiván, Szabadság út 86.

Megközelítés: Budapest Árpád hídtól távolsági busszal

a pilisszentiváni polgármesteri hivatalig, onnan 3 perc gyalog.

Telefon: Becsei Katalin, 06 30 5111 802

E-mail: pilisilen@dinpi.hu

www.dunaipoly.hu

Kökőrcsin Ház

Természetismereti programokat kínálunk iskolai csoportok, egyesületek, turistacsoportok számára.

Látogatható: előzetes bejelentkezés alapján egész évben

Cím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy

Megközelítés: a 117. számú főút és az úgynevezett „Suzuki” út kereszteződésében.

Telefon: Dr. Jankainé Németh Szilvia, 06 30 663 4614
vagy 06 33 435 015, **E-mail:** nemetsz@dinpi.hu

www.dunaipoly.hu

Alcsúti Arborétum

Látogatható: márc. 1 – szept. 30., minden nap

10:00-18:00. Okt. 1 – feb. 28., csütörtöktől vasárnapig

10:00-16:00. Viharos időben az arborétum zárva tart.

Telefon: 06 22 353 219

www.alcsutiarboretum.hu

Sas-hegyi Látogatóközpont

Látogatható: március 1. – november 30., Szo-V és munkaszüneti napokon 10:00-18:00. Sze-P csak csoportoknak bejelentkezéssel. H-K szünnap. Augusztus 1-20. között zárva. Terepi vezetések indulnak Szo-V 11:00-15:00 között óránként.

Cím: Bp. XI. ker., Tájék u. 26.

Tel.: Csóka Szilvia, 06 30 408 4370

E-mail: sashegy@dinpi.hu

www.dunaiopoly.hu

Pál-völgyi-barlang

Látogatható: egész évben, hétfő kivételével minden nap 10:00-16:15 óráig.

Cím: Bp. II. ker., Szépvölgyi út 162.

Telefon: 06 1 325 9505

E-mail: palvolgy@dinpi.hu

Szeplő-hegyi-barlang

Látogatható: egész évben, kedd kivételével minden nap 10-16 óráig.

Cím: Bp. II. ker., Pusztaszeri út 35.

Telefon: 06 1 325 6001

E-mail: szemlohegy@dinpi.hu

www.dunaiopoly.hu

Ócsai Tájháza és Turján Ház

Látogatható: március 1. – november 30., P-V és munkaszüneti napokon: 10:00-16:00, Csüt. csak csoportoknak, bejelentkezéssel. H-Sze szünnap.

Cím: Ócsa, Dr. Békési P. A. u. 4-6.

Telefon: Kormos Rebeka, 06 30 494 3368

E-mail: ocsaitajhaz@dinpi.hu

www.dunaiopoly.hu

